

Van de redactie.

Na een zomerreces dat wat langer tijd nam dan we voorzagen ligt hier toch de nieuwe Nieuwsbrief met het verslag van de Vriendendag in 's-Gravenmoer. Het was een schitterende dag, waar we met veel genoegen op terugkijken. In deze Nieuwsbrief zijn opgenomen de verkorte weergaven van de bijdragen van Bob Nederveen uit Tenerife en van Kees Nederveen uit Apeldoorn.

De volgende Vriendendag op de eerste zaterdag van mei 1999 zal plaatsvinden in de "schone stad Breda", zoals de voorzitter reeds aankondigde tijdens de afsluiting van de laatste Vriendendag, na de auto-puzzlerit weer bijeen op de markt van Geertruidenberg. Daarom is in deze editie alvast een eerste deel uit de genealogie van Nederveen over de Tak Breda opgenomen. Bovendien vindt U in deze Nieuwsbrief een kaartje afgedrukt van 's-Grevelduin-Capelle, zoals vroeger de gemeentenaam van Sprang-Capelle luidde.

In de volgende Nieuwsbrieven zullen meer artikelen verschijnen over de genealogische geschiedenis van Nederveen. Breda behoorde in de late Middeleeuwen tot het Hertogdom Brabant, ofschoon de heren van Breda een nogal zelfstandige positie innamen ten opzichte van hun landsheer. De Ambachtsheerlijkheid Nederveen zoals we die kennen in de Langstraat behoorde echter tot het Graafschap Holland. Wellicht slagen we erin om in de loop van deze winter een definitief antwoord te vinden op de vraag of het geslacht van Nederveen van origine behoort tot Holland of tot Brabant. Een vraag die tot nu toe telkens met wisselende uitkomst is beantwoord.

We hebben al eens eerder een Vriendendag in Breda gehad, maar die was immers zo verre-gend dat we graag nog een tweede kans zoeken komend voorjaar.

B&R

Van de Voorzitter.

Nu we de jaarlijkse Vriendendag, die wij het afgelopen voorjaar in 's-Gravenmoer gehouden hebben, weer achter ons ligt, kan ik met genoegen vaststellen dat deze maal de auto-puzzle rit door de Langstraat met een voortreffelijk resultaat eindigde: verreweg het merendeel der Vrienden die we aan de meet telden, vonden hun weg naar de eindstreep op de markt van Geertruidenberg. Dat is andere jaren wel anders geweest. Ik herinner mij nog levendig hoe, als gevolg van een buitengewoon cryptische routebeschrijving, zo her en der in het gebied van de oude ambachtsheerlijkheid Nederveen-Capelle in de Langstraat hoofdkrabbende Vrienden het spoor definitief bijster waren...

In het komende voorjaar zal de Vriendendag georganiseerd worden in Breda. Breda is met name voor de laat-middeleeuwse periode van de Nederveen-genealogie van grote betekenis. Er zal dan ook veel te vertellen zijn over de geschiedenis van de Baronie en de wijze waarop verschillende leden van de familie Van Nederveen daar een rol in speelden.

Ondertussen gaan de voorbereidingen voor de uitgave van een boekwerk over de genealogie van Nederveen onverdroten voort. Het is een hele inspanning om alle gegevens op de juiste wijze achter elkaar te krijgen. Met name de recente gegevens moeten zorgvuldig worden gecontroleerd, want niemand van de Vrienden wil toch met een verkeerde vermelding in het boek komen te staan. Daarnaast bereidt de redactie van het boek opstellen voor die handelen over specifieke personen uit de stamreeks of over een bepaalde periode van een tak. En de penningmeester smeedt plannen voor de financiering van dit project. Enfin, voorlopig is er nog werk genoeg aan de winkel. En we houden U daarvan graag op de hoogte.

Amsterdam, september 1998, R.N.

Verslag van de bijdrage van Bob Nederveen tijdens de Vriendendag 1998.

Omdat we vandaag in 's-Gravenmoer zijn, beginnen we met de TAK 's-Gravenmoer. Deze TAK van Nederveen vangt aan met Dirck Janszn uit Caulil, een dorpje nabij Antwerpen, rond 1670 afkomstig van 's-Grevelduin-Capelle. Vermoedelijk ging Dirck op vrijersvoeten in 's-Gravenmoer, leerde daar zijn vrouw Adriaentje Jacobsdr kennen, trouwde met haar in 's-Gravenmoer op 21 september 1670 en woonde daarna met haar in 's-Grelduin-Capelle, waar twee kinderen werden geboren, Maria op 30 maart 1671 (zie DTB-Boek Capelle nr 19 f 129) en Paulus op 30 oktober 1672 (zie NH Doopregister Capelle 1610-1693). Na onderzoek kwam vast te staan dat Paulus Nederveen heet, omdat zijn ouders uit Nederveen kwamen, gelegen in het noordelijk deel van 's-Grevelduin-Capelle.

In deze gevallen spreken zij van "naamdragers", in plaats van "familieleden" van Nederveen, dit in navolging van de voorzitter voorheen. Dit is dus ook het geval met de familie Nederveen Pieterse en de familie Coenraads Nederveen, twee families die voorkomen in de TAK 's-Gravenmoer. Naamdragers zijn ook leden van de familie De Vos tot Nederveen Kappel, voorheen de Duitse familie De Vos, totdat Mr Cornelis Lodewijk de Vos, president van de Hoge Raad der Nederlanden, rond 1860 de Heerlijkheid Nederveen Kappel (voorheen Nederveen) op een veiling kocht en als Heer van Nederveen Kappel zijn naam verrijkte met de naam van de Heerlijkheid.

De familie Nederveen Meerkerk - wederom naamdragers - stamt af van Jhr Henri van Nederveen Kappel, doch in tegenstelling tot onze opvatting staat deze familie weer los van de familie De Vos tot Nederveen Kappel, zoals ons door de betrokken familie is verteld. Het genealogische onderzoek gaat

voort totdat ook deze naamdragers hun plaats in de genealogie van Nederveen hebben ingenomen over enige tijd.

Vervolgens werd stilgestaan bij "sporen van verwantschap" tussen de families Van Nederveen, Van Wioldrecht, Van Gent, Van der Giessen, Molenaar en Wendelnesse, die we in vroeger tijden in de regio aantreffen. In de oorkonde uit 1325 staat vermeld dat Willem van Nederveen het ambacht van die naam al plicht te houden van Gerard van Wioldrecht. Intussen weten we dat Gerard van Wioldrecht in 1313 beleend werd met alle 'wildernis' rond Raamsdonk, waartoe ons inziens ook Nederveen behoorde.

Een zoon van Jan, de oudste zoon van Willem uit 1325, namelijk Willem van Nederveen, heette óók Van Wioldrecht en de tweede zoon Gerrit lijkt naar Gerard van Wioldrecht vernoemd te zijn. Wendelnesse betekent wildernis en het wapen van Nederveen is identiek aan het wapen van Wendelnesse, zoals de streek rond 's-Grevelduin-Capelle heel vroeger, voor de bouw van de kapel aldaar, genoemd werd. Arent van Gent was een zoon van Peter van der Giessen en die naam is identiek aan Molenaar. Arent van Gent zegelde met het zogenaamde Kleefse rad, een molenrad, en deed Gerrit van Nederveen, wiens wapen daarmee identiek was, ook. Het wapen van Gerrit van Nederveen is bewaard.

In 1439 werd Jan van Nederveen, zoon van Johanna Willemsdr van Nederveen en haar neef Jan Gerritzn van Nederveen, beleend met land dat voorheen toebehoord aan de erfgenamen van Willem Hendrikzn Molenaar! Allemaal sporen van verwantschap die zeker nader onderzoek verdienen.

Tenslotte werd nog melding gemaakt van de belangrijkste ontdekking sedert jaren, namelijk dat Jan van Nederveen, oudste zoon van Willem van Nederveen uit 1325, bijgenaamd Jan de Brabander, ambachtsheer van Nederveen in 1374, niet kinderloos is

gebleven, zoals lang is aangenomen. Hij was eerder getrouwd met Elisabeth Tierloet en is vader van Pieter, Jan, Godevaert, Willem, Dirck en Margriet van Nederveen, zes kinderen dus van Elisabeth Tierloet, genoemd in haar testament uit 1395. Gerrit van Nederveen heet dus terecht een oom van Godevaert van Nederveen in een belening van tienden van Nederveen. Als gevolg van deze ontdekking is de aanvang, in de veertiende en vijftiende eeuw, van de genealogie veel overzichtelijker en duidelijker geworden.

Bob Nederveen, 's-Gravenmoer 9 mei 1998.

— — — OOO — OOO — — —

Verslag van de bijdrage van Kees Nederveen tijdens de Vriendendag 1998.

In de loop van het onderzoek komen steeds vaker varianten op de naam Nederveen naar voren. Zo vond onderzoek plaats naar Hendrick Antonisse van Nederven, zoon van Anthony Fransz van Nederveen die genoemd wordt circa 1540, die van 1608 tot zijn overlijden in 1622 het ambt van schout uitoefende in Sprang en op de hoeve Mariendael woonde. Andere naamsvarianten zijn Neerveen, Nerven, &c. Nader onderzoek zal moeten uitwijzen of er verwantschapsrelaties tussen deze families te traceren zijn.

Voorts valt te melden dat een natuurlijke zoon van een gyneacoloog te Semarang in het voormalige Nederland Indië, Lawick van Papst genaamd, Nederveen is genoemd, vermoedelijk naar de voormalige echtgenoot van de moeder Visser, die een Nederveen Pieterse zou zijn geweest.

Een andere naamsvariant is Nederveen Meerkerk, waarmee de Stichting in contact is gekomen als gevolg van de recent gehou-

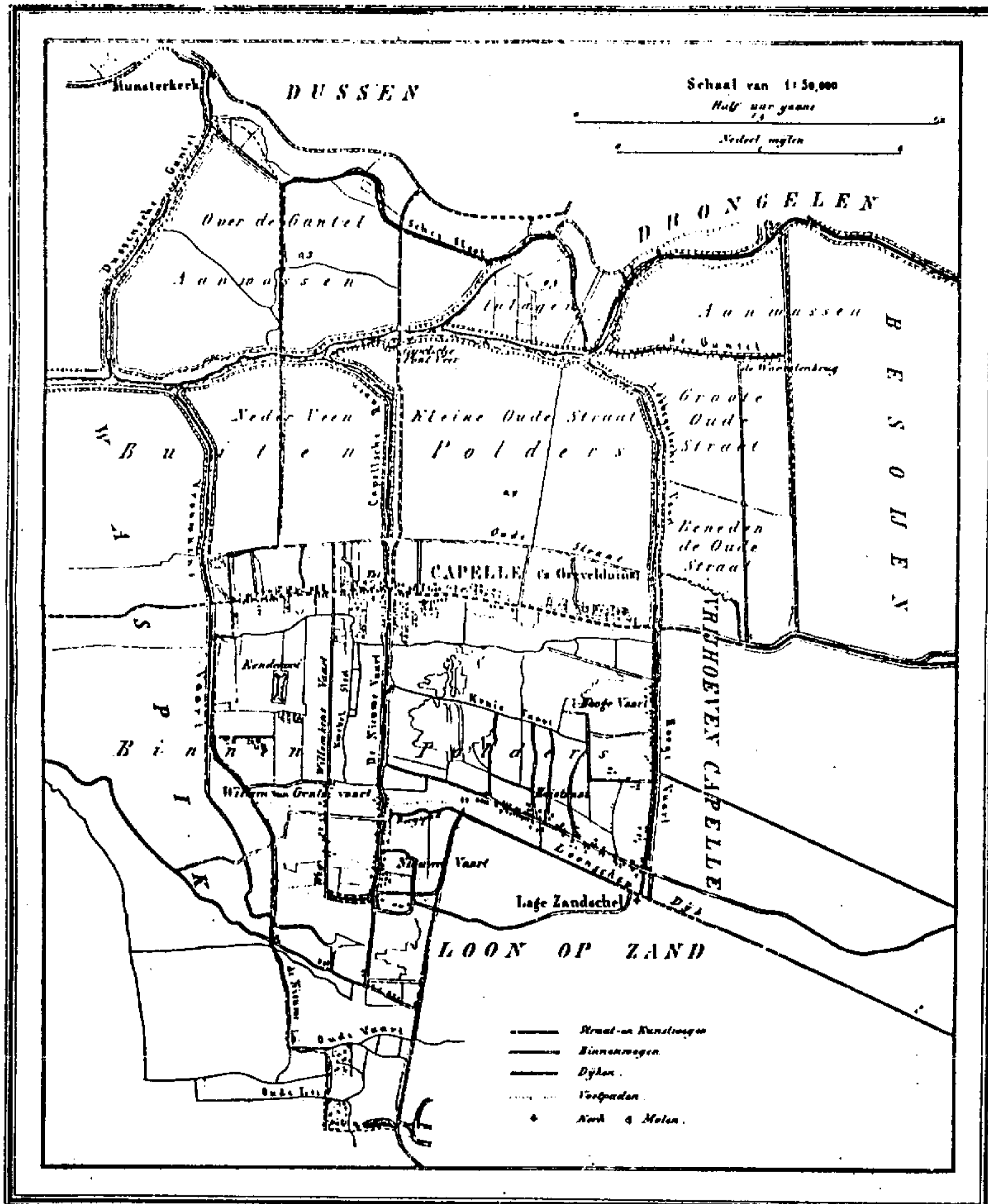
den enquête. Ook deze familie voert terug op wederwaardigheden in het voormalig Nederlands Indië. Op dit moment gaat de familie volgens overlevering terug tot een zekere Jhr Henri van Nederveen Cappel, geboren circa 1850-1860, van wie de naam Cappel om tot nu toe onnaspeurbare redenen niet meer in de familie voorkomt. Deze Henri kwam onverwacht te overlijden onder achterlating van de freule Charlotte baronesse van Boetzelaer, die op 15 januari 1992 in Soerabaja beviel van Henri's natuurlijke zoon Gerrit Adriaan Johannes.

Deze zoon is opgevoed door het echtpaar Jacob Bartus Meerkerk en Maria Augusta Elizabeth Dieffenbach. Opmerkelijk daarbij is dat de moeder van deze Meerkerk Jannigje Nederveen is, geboren in 1813 en die de achterkleindochter is van Leendert Nederveen uit Giessendam en die we uit onze genealogiereeds kennen.

Genoemde Gerrit Adriaan Johannes is de stamvader van de huidige familie Nederveen Meerkerk. Hij heeft zich sedert zijn 21e levensjaar van die achternaam bediend. Hij deed na het gymnasium te Kampen, waar zijn adoptief vader rector was, medicijnen en ook studeerde hij zang en viool te Berlijn. Hij was enige tijd secretaris van Frederik van Eeden en uit diens dagboeken lezen we herhaaldelijk over Gerrit Nederveen Meerkerk (zie de pagina's 1800, 1802, 1803, 1807, 1809, 1810, 1811 2x, 1812, 1814, 1815, 1823 2x, 1828, 1831 en 1852), handelend in de jaren 1919 en 1920. Publicaties over de precieze verwantschappen zullen volgen in de Nieuwsbrief en natuurlijk in het boek, dat immers op stapel staat.

De Nieuwsbrief zou zeker nog wat bijdragen kunnen gebruiken over bijvoorbeeld Nederveenen die geëmigreerd zijn of zich door kunstzinnigheid onderscheiden hebben. Zo toont de bibliotheek van Apeldoorn reeds vijf auteurs met de naam Nederveen...

Kees Nederveen, 's-Gravenmoer 9 mei 1998.

1866.

Uitgave van Hugo Suringar te Leeuwarden.

9105 Runderen 9105 Immunen

Hierboven is een kaart uit 1866 afgebeeld, voorstellende de gemeente 's-Grevelduin-Capelle, thans Sprang-Capelle, in de Langstraat. De nederzetting, die reeds bestond in 1325, toen Willem van Nederveen ermee beleend werd, is geheel overstroomd geraakt in de Elisabeths-stormvloed van 1421. Op de kaart kunt u duidelijk de "oude straat" te herkennen. Deze oude straat, waar eertijds het dorp Nederveen met de kerk aan gelegen heeft, maakte deel uit van de landverbinding tussen 's-Hertogenbosch en Sint-Geertruidenberg in de Grote Waard en schonk de naam aan de streek: de Langstraat.

Uit de genealogie van Nederveen, tak Breda:

I. Dirck Sterke(n) Wouterszone, leenman van Breda en van de Abdis van Thorn; rentmeester van Willem van Duvenvoorde als Heer van Oosterhout en later ook Heer van Breda; woonde te Breda in de Steenbrugstrate, waar hij een (niet meer bestaand) gasthuis stichtte. Hij was ondermeer gegoed onder De Haghe (het huidige Princenhage) en Giize; overleden in Breda en begraven in de Onze Lieve Vrouwekerk. Hij trouwde juffrouw Elisabeth (Lysbeth) Tierloet, dochter van Pieter Tierloet (als schepen van Breda vermeld 1375-1385) en Maria NN. Zij bezat leengoederen in Holland en ondermeer cijnzen onder Etten. In haar uitgebreide testament van 31 juli 1395 (met aanvullingen) noemt zij haar kinderen en enkele kleinkinderen. Zij is overleden in Breda en eveneens begraven in de Onze Lieve Vrouwekerk aldaar.

De bronnen spreken ondermeer van:

1 september 1341: Diederick Sterken, als rentmeester van Willem van Duvenvoorde, heer van Oosterhout (AND I, 225, reg 331). NB. De op dezelfde datum in deze functie vermelde heer Willem Sterken is mogelijk een drukfout (AND I, 268, reg 330).

1344/1354: Die(de)ric(k) Ster(c)ke, Starc(k)e, als leenman van Breda (een zeshoekig charters in AND, zie Inv. Drossaers; vrijwel alle met zijn zegel). Van den Brandeler omschrijft Dirck's zegel anno 1364 als volgt: gevierendeeld: 1 en 4, drie zespuntige sterren, geplaatst 2 en 1; 2 en 3, een gewkanteelde en tegengekanteelde dwarsbalk, randschrift: Theodorici Sarke 2).

12 april 1343: Diederick Sterke geeft de Begijnen van Breda: "omdat men sine ende synre ouders ghedennisse doen sal alle jaer in die kerke der Beghinen, een ghelt wyns jaerlics te heffen op sinen kelner, gheleghen onder thuys dat hgeleghen is in de hoec der straten daer men gaet ten Gasthuys waert,

teghen Aerts Grauwen huys over..." (G.C. A. Juten, Cartularium van het Begijnhof te Breda, no. 17).

3 september 1355: Dirck Stercke, als leenman van Jan II van Polanen, heer van Breda (GA Breda, Coll. Charters, no. 8).

15 november 1358: Diederick Stercke, als leenman van de Abdis van Thorn (AND I, 491, reg 198).

1359/1359: Diederick Sterken, rentmeester land van Breda; lijst van inkomsten (fragment) (AND I, 198).

5 oktober 1364: De hoeve op de Molenvloet te Breda, waarop Diedric Sterke een rente heeft (St.Cath.-dal, Erens, 97). Zie over deze hoeve ook het Jaarboek Oranjeboom, 1958, p. 42.

31 december 1365: Wouter van Eyndhoven heeft van Diedric Starke in erfcijs genomen een stuk land genaamd "die Vespacker". Daartoe zet hij als onderpand "een huys ende erve dat gheleghen is in die Steenbrugstrate, achter den huse dat die Heilige Geest heeft opte hoec van derselver strate, ende Diedric Starke in handen handen heeft" (St.Cath.-dal, Erens no. 102).

25 maart 1377: "... stuc lands bider hoeven op die Molvloet gheleghen, dat daer tote dyer hoeven ec hoert, die Dieric Starcken nu in handen heeft..." (St.Cath.-dal, Erens no. 131).

17 maart 1391: "... Item, jonckfrou Lysbet Dirk Starcken wyf was..." (St.Cath.-dal, Erens no. 153).

31 juli 1395 (met aanvullingen 25 september en 5 oktober 1395): Testament (Latijnse tekst van Domicelle Elizabeth, uxor quondam Theodoric Stercke, gepasseerd voor Christian Bont, clericus van Leuven als notaris en een tweetal geestelijken van de Onze Lieve Vrouwekerk te Breda, in haar woning binnen het nonnen-klooster van Sint Catharinadal aldaar. Na een groot aantal donaties aan kerkelijke instellingen voor het zielenheil van haar man en haarzelf,

volgen legaten voor diverse (meest onwettige) kleinkinderen, en ondermeer de nonnen van Sint Catharinadal. Met name wijst testatrice erop, dat haar erfgenamen geen harer goederen zullen hebben voordat voldaan is aan de bepaling in het testament van haar man Dirck Sterke (St. Cath-dal, Erens no. 102).

Hun kinderen waren (volgorde onbekend):

1159 1. Wouter Serken, in 1393 vermeld met zijn moeder Lysbeth (Taxandria 1943, p. 296, Van Hooydonk, p. 165); bezat ca. 1415 een huis in de Brugstrate (GA Brāda, Cijnsreg. H. Geest, f. 7), en werd 6 juni 1422 vermeld als verkoper van een beemd onder Oosterhout (arch Begijnhof Breda, inv. IJsselling, 354, reg. 102). Het Necrologium van Onze Lieve Vrouwekerk te Breda vermeldt onder 14 april (maar zonder jaartal) "Obit Walteri dicti Sterke" (p.358), welke inschrijving ook op Wouters grootvader zou kunnen slaan. Hij had een 1232 onwettige dochter Alverardis, die in het testament van haar grootmoeder met een legaat wordt bedacht.

543 2. Peter van Nederven, vrijwel zeker de Pieter van Nederveen in 1388 vermeld als ambachtsheer van Nederveen. De Raadt beschrijft zijn zegel als volgt: gevierendeeld, 1 en 4 drie vijfpuntige sterren; 2 een beurtelings gekanteelde dwarsbalk aan de linkerkant vergezeld van een Sint Andrieskruis; 3 een beurtelings gekanteelde dwarsbalk zonder kruis. Peter wordt 14 maart 1413 vermeld als belender te Breda. In het testament van zijn Moeder komt hij met nadruk voor. Hij was gehuwd met 541 Ysebeel Godevaertsdr van Os en had een dochter, 1238 Heylwich van Nederven, genoemd in het testament van haar grootmoeder.

1161 3. Willem van Nederven. Volgens het testament van zijn moeder in 1395 reeds

overleden en vader van twee onwettige zoons: Dirck en Peter van Nederven, die ook legaten zouden krijgen.

4. Dirck van Nederven, overleden voor 27 maart 1398 en waarschijnlijk reeds voor 31 juli 1395, aangezien hij niet vermeld is in het testament van zijn moeder.

5. Godevaert (volgt IIa).

6. Jan (I) (volgt IIb).

522
1160
627 7. Hr. Willem van Nederven, alias Wilhelmus Sterken/Fortis, ook wel aangeduid als Willem van Wieldrecht, kanunnik en schoolmaster van Onze Lieve Vrouwekerk te Breda 1395-1400, en deken van het kapittel 1400-1401, rector van de kapel van Gageldonck en door zijn moeder aangewezen als executeur-testamentair. Hij overleed in Breda op 3 augustus 1401 en is begraven in de Onze Lieve Vrouwekerk aldaar.

1459 8. Juffr. Elisabeth (Sterken?), volgens testament van haar moeder gehuwd met een Van 1898 Bruckem, bij wie zij een dochter Dorothea (Theorica) had. Mogelijk de Elisabeth Sterken die in 1445 enkele malen wordt vermeld in het Obituarium van de kapelannen van Onze Lieve Vrouwekerk te Breda.

1460
1899 9. Juffr. Alverardis (Sterken?), volgens zelfde testament gehuwd met Van Emmekonen (Emmichoven?), bij wie zij als dochter had Elisabeth, non in het klooster te Remunde (?), en Katherine, non "apud Breda" (= Sint Catharinadal).

1461 10. Juffr. Geertruyd (Gertrudis) Sterken/Nederven, meergenoemd testament vermeldt van haar slechts dat zij met een Sno(e)yen was gehuwd en een dochter Elisabeth had. In het Obituarium van de Bredase kapelannen wordt een Domicella Gertrudis de Nederveen vermeld onder 7 februari 1414 (f. 7) en een Geertrudis Fortis alias Nederveen onder 14 oktober 1417 (f. 39v).

(wordt vervolgd) RN.